

Svanemerking av
Bil- og båtpleiemidler
Høringsforslag 24. januar 2006

Nordisk Miljømerking

Nordisk Ministerråd besluttet i 1989 å innføre en frivillig offisiell miljømerking, Svanen. Nedenstående organisasjoner/foretak driver Svanemerkingen på oppdrag av respektive lands regjering.

For mer informasjon se web-sidene:

Finland:

SFS-Miljömärkning
Pb 116
FI-00241 HELSINGFORS
Tel: +358 9 1499 331
Fax: +358 9 1499 3320
www.ymparistomerkki.fi
joutsen@sfs.fi

Danmark:

Miljømærkesekretariatet
Dansk Standard
Kollegievej 6
DK-2920 CHARLOTTENLUND
Tel: +45 72 300 450
Fax: +45 72 300 451
www.ecolabel.dk
info@ecolabel.dk

Norge:

Miljømerking
Tordenskiolds gate 6 B
NO-0160 OSLO
Tel: +47 24 14 46 00
Fax: +47 24 14 46 01
www.ecolabel.no
info@ecolabel.no

Island:

Norræn Umhverfismerking á Íslandi
Umhverfisstofnun
Suðurlandsbraut 24
IS-108 REYKJAVÍK
Tel: +354 591 20 00
Fax: +354 591 20 20
www.svanurinn.is
audurj@ust.is

Sverige:

SIS Miljömärkning AB
SE-118 80 STOCKHOLM
Tel: +46 8 55 55 24 00
Fax: +46 8 55 55 24 01
www.ecolabel.se
svanen@ecolabel.se

Dette dokument kan bare kopieres i sin helhet og uten noen form for endring.

Sitat kan benyttes hvis kilden Nordisk Miljømerking nevnes.

Svanemerking av bil- og båtpleiemidler

013/Utkast 24. januar 2007

Hva er et Svanemerket bil- og båtpleiemiddel?	1
Hvorfor velge Svanemerking?	1
Hva kan Svanemerkes?	1
Hvordan søker man?	2
Hva kreves for å bli Svanemerket?	3
1 Miljøkrav	4
1.1 Generelle krav (gjelder alle produkttyper).....	4
1.2 Spesifikke krav.....	7
1.3 Emballasje og forbrukerinformasjon	10
1.4 Funksjon.....	11
2 Kvalitets- og myndighetskrav	12
Markedsføring	13
Svanemerkets utformning	14
Etterkontroll.....	14
Hvor lenge gjelder lisensen	14

Bilag

1	Beskrivelse av produktet (K1)
2	Erklæringer
3	Beregning av flyktige organiske forbindelser, VOC (K12)
4	Fargestoffer i profesjonelle produkter (K15)
5	Effektivitet (K24)
6	Markedsføring av Svanemerkede bil- og båtpleiemidler (K34)
7	Analyser og kontroll

Hva er et Svanemerket bil- og båtpleiemiddel?

Et Svanemerket bil- eller båtpleiemiddel inneholder stoffer som påvirker miljøet så lite som mulig, og det stilles strenge helse- og miljøkrav til de kjemikalier som inngår i produktene.

Bil- og båtpleiemidler vil etter bruk ledes ut i vannmiljøet. Egenskaper som biologisk nedbrytbarhet, båda aerob og anaerob, bioakkumulerbarhet og giftighet overfor vannlevende organismer er derfor viktige miljøparametre for alle innholdsstoffene.

Miljøpåvirkningen er avhengig av hvordan og hvor produktene brukes. Derfor er det krav om at brukere skal informeres om best mulig måte å vaske sin bil eller båt på, f.eks. gjennom dosering eller valg av vaskeplass.

Det er viktig at et svanemerket bil- eller båtpleiemiddel er like bra eller bedre enn andre konkurrerende produkter, og derfor er det krav til produktenes funksjon.

Hvorfor velge Svanemerking?

- Bil- eller båtpleiemiddelet kan bruke varemerket Svanen i sin markedsføring. Svanemerket har stor troverdighet og er godt kjent i Norden.
- Svanemerket er en kostnadseffektiv og enkel måte å kommunisere miljøpåstander og miljøengasjement til kunder og leverandører.
- En mere miljøtilpasset produkt forbereder produsenten på fremtidens miljøkrav.
- Miljøspørsmål er komplekse og det kan ta lang tid å sette seg inn i spesifikke spørsmålsstillinger. Svanemerking kan ses som en guide til dette arbeidet.
- Svanemerking stiller ikke bare krav til miljø og helse, men også kvalitetskrav fordi miljø og kvalitet som oftest går hånd i hånd. Det betyr at en svanelisens også kan ses som et kvalitetsstempel.

Hva kan Svanemerkes?

Bil- og båtpleiemidler som har en rengjørende effekt (f.eks. avfettingsmidler, shampo og spylevesker) og/eller polerende funksjon (f.eks. voks og poleringsmidler) for pleie av biler og båter kan svanemerkes.

Kriteriene omfatter ikke rengjørende/polerende produkter med hovedvekt på andre bruksområder enn bil og båtpleie.

Avrenningsmidler, skyllemidler, spolvoks, kombivoks for automatisk bilvask kan kun Svanemerkes dersom de inngår i et system sammen med andre svanemerkede rengjørende eller polerende produkter for automatvask. Samtlige produkter i systemet/serien må være miljømerkede.

System betyr i denne sammenheng flere produkter som er beregnet til å anvendes sammen i bilvasken.

Både konsumentprodukter og produkter til profesjonelt bruk kan Svanemerkes. Konsumentprodukter brukes av den enkelte bil- eller båteier, mens profesjonelle produkter brukes kommersielt og/eller yrkesmessig.

Spesialprodukter som rustbeskyttelsesmidler, båt borttagningsmidler for påvekst på båt bunn, båt bunnfarger, treolje og redskap for mekanisk rengjøring (f.eks. vaskesvamper, børster, duker eller tilsvarende) kan ikke miljømerkes i henhold til disse kravene.

Hvordan søker man?

Hvert krav er markert med blokkbokstaven K (for krav) samt et nummer. Alle krav skal oppfylles for å kunne få lisens.

Kravdelen kan også anvendes som en sjekklister, hvor hvert krav følges av avkryssningsfelter, Ja og Nei, for om kravene oppfylles.

Symboler i teksten

For hvert krav er det beskrevet, hvordan kravet skal dokumenteres. Det finnes også forskjellige symboler som gjør arbeidet lettere. Symbolene er:

- Send med
- Kravet kontrolleres på stedet
- Send med rutine i miljø- og kvalitetssikringen

Søknad

Søknad sendes til Nordisk Miljømerking i det land, bil- eller båtpleiemiddelet produseres, eller skal selges, se adressen på side 2. Søknaden består av en søknadsblankett og skriftlig dokumentasjon som viser, at kravene oppfylles (er spesifisert i kravene).

Mer informasjon og hjelp ved søknad kan finnes ved å gå inn på de respektive lands hjemmeside eller ved å kontakte de nasjonale sekretariatene for Nordisk Miljømerking.

Salg i det øvrige Norden

Dersom lisensen registreres i et annet nordisk land får man muligheten til å bruke Svanemerket på et større marked. Da må følgende sendes inn til Nordisk Miljømerking:

- Skjema for salg i aktuelt land
- Bruksanvisning på aktuelt språk
- Nasjonal lovgivning
- Dokumentasjon som viser hvilket system for gjenvinning produsenten/importøren/forhandleren har tenkt å delta i..

Registreringen er kostnadsfri, men årsavgifter må betales i henhold til respektive lands avgiftsregler.

Kontroll

I forbindelse med at lisens bevilges, kontrollerer Nordisk Miljømerking hos lisenssøkeren at kravene oppfylles.

Nordisk Miljømerking går igjennom søknaden og kontrollerer den innsendte dokumentasjonen. Ved kontrollen skal underlag for beregninger, original til innsendte attester, måleresultater, innkjøpsstatistikk og lignende som støtter at kravene oppfylles, kunne fremvises.

Kostnader

En søknadsavgift betales når bedriften søker lisens. Når produktet er godkjent med Svanemerket tilkommer en årsavgift basert på omsetningen av de Svanemerkede bil- og båtpleiemidlene.

Spørsmål

Ved spørsmål, kontakt gjerne Nordisk Miljømerking, se adresser på side 2.

Hva kreves for å bli Svanemerket?

For å få bil- eller båtpleiemiddel Svanemerket må alle krav oppfylles.

Dokumentasjon av testresultat

Ved krav der dokumentasjonen kreves i form av testresultater, skal det fremgå hvilken testmetode som er anvendt for testing av samtlige parametre. Krav til testmetoder og testlaboratorium fremgår av bilag 8.

1 Miljøkrav

Kravene i kapittel 1.1 gjelder samtlige inngående stoffer i alle typer produkter med mindre annet er nevnt. I kapittel 1.2 er det spesifikke krav til inngående stoffer. Som inngående stoffer regnes alle stoffer i produktet, også tilsatte additiver i ingredienser, men ikke forurensninger fra råvareproduksjon. Som forurensning regnes rester fra råvareproduksjonen som inngår i det ferdige produktet i konsentrasjon under 0,01% (tilsvarende 100 ppm), men ikke stoffer som er tilsatt en råvare bevisst og med et formål, uansett mengde.

1.1 Generelle krav (gjelder alle produkttyper)

K1 Beskrivelse av produktet

Søkeren skal gi detaljerte opplysninger om de produkter som ønskes Svanemerket, der følgende skal oppgis:

- Produsentens navn og adresse.
- Årlig omsetning av produktene.
- Teknisk beskrivelse av produktene og hva produktene kan anvendes til (f.eks. til automatvask eller manuell vask, børste shampo, voks, voksfjerner)
- Størrelse på pakningen
- Dosering (g/liter bruksløsning)
- Om produktene er beregnet for konsumentbruk og/eller profesjonell bruk

Redegjørelse i henhold til kravet, gjerne i henhold til bilag 1.

K2 Resept

Fullstendig resept for produktet skal sendes til Nordisk Miljømerking. Resepten skal inneholde handelsnavn, kjemisk navn, funksjon, mengde, CAS-nummer og DID-nummer for hvert inngående stoff. Vanninnholdet til ingredienser skal også angis.

DID-nummer er nummer for ingrediensen på DID-lisen, som anvendes ved beregning av kjemikaliekrav. DID-listen kan fås fra Nordisk Miljømerking, se adresser på side 2.

DID-liste: "Detergent Ingredient Database"-liste. Se bilag 7 for nærmere beskrivelse.

Fullstendig resept i henhold til kravet og sikkerhetsdatablad/produktdatablad for produktet og hvert inngående stoff i henhold til direktiv 2001/58/EEC.

K3 Klassifisering av produktet

Produktet som skal miljømerkes skal ikke være klassifisert som angitt i tabellen nedenfor i henhold til forskrifter om klassifisering og merking av farlige kjemikalier i noe nordisk land og/eller EUs stoff- og preparatdirektiv 67/548/EEC og 1999/45/EEC (med tilpasninger og endringer).

Tabell K3 - klassifisering av produktet

Klassifisering	Tilhørende symboler og R-setninger
Miljøfarlig	N med R50, R50/53 eller R51/53, R52, R53 eller R52/53 uten N.
Meget giftig	T+ med R26, R27, R28, R39
Giftig	T med R23, R24, R25, R39, R48
Helseskadelig	Xn med R20, R21, R22, R68, R48, R65
	R66
Irriterende	Xi med R41
Allergifremkallende	Xn med R42 eller Xi med R43
Etsende	C med R34 og R35
Eksplodiv	E med R2 og R3
Ekstremt brannfarlig	Fx (F+ i Norge) med R12
Meget brannfarlig	F med R11, R15 og R17

Unntak fra klassifisering:

- Spylervæsker kan være klassifisert R11 (Meget brannfarlig).
- Produkter til profesjonell bruk i forpakninger på 3 liter eller større kan være klassifisert R22 (Farlig ved svelging), R34 (Etsende), R41 (Fare for alvorlig øyeskade), R65 (Farlig: Kan gi lungeskade ved svelging) og R66 (Gjentatt eksponering kan gi tørr og sprukket hud).

Vi gjør oppmerksom på at produsenten av råvaren/produktet er ansvarlig for klassifiseringen.

Redegjørelse i henhold til kravet.

K4 Miljøfarlige stoffer

Stoffer som er klassifisert miljøfarlig i henhold til gjeldende forskrifter i de nordiske landene eller EUs stoffdirektiv kan kun inngå i begrensede mengder i produktet som angitt i tabellen nedenfor:

Tabell K4 - miljøfarlige stoffer

Klassifisering av stoffet	Maksimalt tillatt mengde (vekt-% i konsentrert produkt)
R50/53	0,04%
R51/53 + R52/53	0,04%
R50	5,00%

R50: Meget giftig for vannlevende organismer

R50/53: Meget giftig for vannlevende organismer, kan forårsake uønskede langtidsvirkninger i vannmiljøet.

R51/53: Giftig for vannlevende organismer, kan forårsake uønskede langtidsvirkninger i vannmiljøet.

R52/53: Skadelig for vannlevende organismer, kan forårsake uønskede langtidsvirkninger i vannmiljøet.

Erklæring om at kravet oppfylles, i henhold til bilag 2.

K5 Klassifisering av superkonsentrater til profesjonelt bruk

Klassifisering av superkonsentrater til profesjonelt bruk beregnes ut i fra superkonsentrat som er fortynnet til konsentrert form. Nedenforstående punkter må oppfylles:

- Superkonsentrat som er tynnet ut til konsentrat oppfyller krav til klassifisering i K3 (i konsentrert form).
- Emballasjen er utformet slik at brukeren ikke risikerer å komme i kontakt med produktet.

Redegjørelse i henhold til kravet.

K6 Allergifremkallende stoffer

Produkter som ikke er klassifisert allergifremkallende, men som inneholder minst ett stoff som er klassifisert med R42 og/eller R43 i en konsentrasjon på $\geq 0,1\%$, med mindre en lavere grense er fastsatt i listen over farlige stoffer, kan ikke Svanemerkes. Profesjonelle produkter til automatiske vaskeanlegg er unntatt dersom emballasjen er utformet slik at brukeren ikke risikerer å komme i kontakt med produktet.

Redegjørelse i henhold til kravet.

K7 CMR stoffer

Stoffer klassifisert kreftfremkallende (Carc med R40, R45 og/eller R49), mutagene (Mut med R46 og/eller R68) og/eller reproduksjonsskadelige (Rep med R60, 61, 62 og/eller R63) må ikke inngå i produktet.

Sikkerhetsdatablad iht direktiv 2001/58/EEC eller tilsvarende og utfylt og underskrevet bilag 2.

K8 Organiske stoffer, nedbrytbarhet

Samtlige organiske stoffer og deres nedbrytningsprodukter skal være lett aerobt nedbrytbare i henhold til OECD guidelines nr 301 A-F og anaerobt nedbrytbare i henhold til ISO 11734 eller annen tilsvarende metode.

Følgende forbindelser er unntatt fra kravet om nedbrytbarhet:

- ikke-klorerte polymerer
- ikke-klorerte naturlige og syntetiske vokser
- konserveringsmidler
- iminodisuccinat
- fargestoffer og parfymen i spylervæsker
- fargestoffer i profesjonelle produkter (se eget krav i K15)
- denatureringsmiddel i etanol

Testresultater som viser biologisk nedbrytbarhet, aerob og anaerob, til hvert organisk stoff som inngår i produktet.

1.2 Spesifikke krav

Inngående stoffer (gjelder ikke spylevæsker)

Egne krav til spylevæsker står i K16 - K18.

Følgende krav gjelder både inngående stoffer og deres kjente nedbrytningsprodukter.

K9 Stoffer som ikke får inngå i produktet

Nedenforstående stoffer får ikke inngå i produktet:

- halogenerte og/eller aromatiske organiske løsningsmidler
- fargestoffer i ikke-profesjonelle produkter
- lineære alkylbensensulfonater (LAS)
- nonylfenoletoksilater (NFE)

Erklæring om at kravet oppfylles i henhold til bilag 2.

K10 CDV (Critical Dilution Volume)

Produktets kritiske fortynningsfolum ($CDV_{(akutt)}$) må ikke overstige 1 000 000.

$CDV_{(akutt)}$ beregnes ut fra formelen nedenfor. $CDV_{(akutt)}$ beregnes for samtlige stoffer i produktet.

$$CDV_{(akutt)} = \sum (dose_i \times DF_i \times 1000 / TD_{(akutt)i}), \text{ der}$$

$dose_i$ = den inngående mengde stoff av i

DF_i = nedbrytningsfaktoren for stoff i som fremgår av DID-listen

$TD_{(akutt)}$ = akutt toksisitetfaktor for stoff i som fremgår av DID-listen

Beregning av CDV utføres på høyst angitte bruksløsning.

Beregning av CDV (akutt) for produktet. På Nordisk Miljømerkings hjemmesider kan hentes et regneark som kan brukes til beregningen.

Henvisning til DID-listen. For stoffer som ikke finnes på DID-listen skal parametrene beregnes ut fra veiledningen i DID-listens part B, og den tilhørende dokumentasjon fremlegges.

DID-liste: "Detergent Ingredient Database"-liste, se bilag 7 for nærmere beskrivelse.

K11 Konserveringsmidler

Konserveringsmidler får ikke være potensielt bioakkumulerbare i henhold til OECD guidelines 107, 117 eller 305.

Dokumentasjon for BCF eller $\log K_{ow}$.

K12 Flyktige organiske stoffer

Produktet kan kun inneholde en begrenset mengde flyktige organiske stoffer (VOC) som kan bidra til dannelsen av fotokjemisk smog, målt som POCP.

Produkter som har et VOC-innhold på < 1,2% trenger ikke gjennomføre POCP-beregningen da kravet vil være oppfylt selv med en "worst case" betraktning.

Maksimalt innhold av VOC i produktet er [12g] etenekvivalenter / kg produkt.

$$\frac{\sum m_i \cdot POCP_i + m_2 \cdot POCP_2 + \dots}{m_{\text{produkt}}} \leq 12 \text{ g C}_2\text{H}_2 \text{ ekvivalenter / kg}$$

m_i - massen i gram av VOC_i i produktet

$POCP_i$ - VOC_i -stoffets faktor i tabell 1 i bilag 3

m_{produkt} produktets masse i kg

VOC: organiske stoffer med damptrykk > 0,010 kPa ved 20°C.

POCP: Photochemical Ozon Creation Potensial (potensial for fotokjemisk dannelse av ozon, som er en hovedbestanddel i smog)

For løsningsmidler som ikke står på listen i bilag 3 kan POCP-verdier fra utførte tester ligge til grunn for beregning av tillatt innhold av VOC, eller "worst case" for VOC-gruppen kan benyttes.

For superkonsentrater utføres POCP-beregningen på den konsentrerte formen.

Resept og redegjørelse for at kravet oppfylles, inkludert beregning av VOC-innhold.

K13 Fosfat

Fosfat får inngå med maksimalt 2,5 g/l bruksløsning (regnet som fosfor, P). Kravet gjelder for bruksløsning med høyest anbefalte konsentrasjon.

Produkter som inneholder fosfor er i Norge regulert i

Miljøverndepartementets forskrift om utarbeidelse og distribusjon av helse-, miljø- og sikkerhetsdatablad for farlige kjemikalier (1997-12-19 nr. 1323).

Beregning av fosfatinnhold (regnet som fosfor, P), i g/l bruksløsning.

K14 NTA

NTA får inngå med maksimalt 20 g/l bruksløsning (regnet som nitriloacetat, $C_6H_6NO_6$).

Produkter som inneholder NTA er i Danmark regulert i Arbeidstilsynets bekendtgørelse for anstaltninger til forebygging av kræfttrisiko ved arbeide med stoffer og materialer, nr 140 af 17 februari med senere ændringer.

Beregning av NTA-innhold (regnet som nitriloacetat, $C_6H_6NO_6$).

K15 Fargestoffer i profesjonelle produkter

Pigmenter i farger skal ikke være basert på tungmetaller, aluminium eller kopper.
Farger som inngår i produktet som ingrediens eller i en råvare skal være godkjent for anvending i næringsmidler/livsmedel i noe nordisk land.

- Erklæring om at kravet oppfylles i henhold til bilag 4.
- Angivelse av E-nummer (nummer som tildeles ved godkjenning av næringsmidler).

Inngående stoffer i spylervæsker**K16 Vegetabilsk råvare**

Minst 80 volum-% av produktet skal være basert på vegetabilsk råvare.

- Redegjørelse for andel og type vegetabilsk råvare som anvendes i produktet.

K17 Vanninnhold

Produktet skal ikke inneholde mer enn 10 volum-% vann.

- Resept (K2).

K18 Halogenerte og aromatiske løsningsmidler

Halogenerte og/eller aromatiske løsningsmidler får ikke inngå i spylevæsker.

- Erklæring om at kravet oppfylles i henhold til bilag 2.

K19 Moskusforbindelser

Følgende forbindelser får ikke inngå i spylevæsker:

Forbindelse	Cas-nr.
Moskusylen	81-15-2
Moskusambrette	83-66-9
Mosken	116-66-5
Moskustibetin	145-39-1
Moskusketon	81-14-1
HHCB	114109-62-5, 114109-63-6, 1222-05-5, 78448-48-3 og 78448-49-4
AHTN	1506-02-1 og 21145-77-7

- Erklæring fra parfymeprodusent.

1.3 Emballasje og forbrukerinformasjon

K20 PVC og merking av emballasje

Emballasjematerialet skal ikke inneholde PVC (inkluderer også etiketter).

Plastemballasje (med unntak for korker og doseringspumper) skal være typemerket enligt DIN 6120 eller tilsvarende system.

- Redegjørelse for type emballasje som anvendes og type merking av plastemballasjen.

K21 Informasjon om produktet

På etiketten til produktet eller informasjon som følger med produktet, skal følgende informasjon fremgå:

- Tydelig og lett forståelig doseringsanvisning for produkter som skal fortynnes innen bruk
- informasjon om valg av egnet vaskeplass (gjelder kun konsumentprodukter)
Forslag til tekst: "For å skåne miljøet - velg en vaskeplass hvor vannet avledes til kloakk tilsluttet offentlig renseanlegg."
- Produktet er et bil- og/eller båtpleiemiddel.
- Frysepunkt for anbefalte dosering (gjelder kun spylevæsker)

- Kopi av etikett og/eller bruksanvisning for profesjonelle produkter.

K22 Dosering

For å unngå overdosering av konsentrerte produkter skal forpakningen utformes slik at en korrekt dosering underlettes.

- Redegjørelse for hvordan forpakningen er utformet for å underlette dosering.

K23 Forpakningens vekt

Forpakninger for spylevæsker får ikke veie mer enn 45 g per liter konsentrert produkt.

- Redegjørelse for forpakkingsmaterialets vekt per liter konsentrert spylevæske.

K24 Aerosolforpakninger

Aerosolforpakninger (det vil si forpakninger med drivgass) får ikke anvendes.

- Erklæring om at kravet oppfylles.

1.4 Funksjon

Et bil- eller båtpleiemiddel som markedsføres for en spesifikk rengjøringsfunksjon skal være testet for denne funksjonen.

K25 Effektivitet (gjelder ikke spylervæsker)

Produktet skal være minst like effektivt som andre likeverdige produkter på markedet. For konsumentprodukter skal dette dokumenteres med funksjonstester og for produkter til profesjonelt bruk skal dette dokumenteres med funksjonstest eller felttest. For produkter beregnet for både konsument- og profesjonelt bruk skal effektiviteten dokumenteres med resultat fra funksjonstest eller felttest.

Ved felttester av produkter for profesjonell bruk skal minst fem profesjonelle virksomheter ha testet produktet ved minst 10 st vasketilfeller under relevante forhold.

Det betyr at f.eks. smuss, vaskeobjekt, vanntemperatur, anvendt mengde produkt, virkningstid, mekanisk bearbeiding etc., skal gjenspeile de forholdene som produktet skal brukes ved.

- Redegjørelse for resultat og beskrivelse av gjennomført funksjonstest som oppfyller krav i bilag 5. For produkter til profesjonelt bruk kan man dokumentere funksjonen med erklæring fra bruker iht bilag 5. Det siste gjelder også for produkter beregnet for både konsumentbruk og profesjonell bruk.

K26 Spylervæskers frostbeskyttelse

De doseringer som anbefales på forpakningen skal oppfylle angitt frostbeskyttelse.

- Resultat fra frysepunktstest i henhold til metode ASTM D1177, ASTM D2386 eller annen tilsvarende metode.

2 Kvalitets- og myndighetskrav

For å sikre at Svanekravene oppfylles skal følgende rutiner være implementert.

Hvis produsenten har et sertifisert miljøledelsessystem i henhold til ISO 14 001 eller EMAS, hvor følgende rutiner er implementert, er det nok at den akkrediterte revisoren dokumenterer at kravene implementeres.

K27 Lover og forordninger

Lisensinnehaveren skal sikre at gjeldende bestemmelser for miljølovgivning og anleggsspesifikke vilkår/konsesjoner følges på samtlige produksjonssteder for det Svanemerkede produktet.

K28 Ansvarlig for Svanen

Det skal være en person på bedriften som har ansvar for at Svanens krav oppfylles samt en kontaktperson mot Nordisk Miljømerking.

Organisasjonsstruktur som viser de ansvarlige for ovenstående krav.

K29 Dokumentasjon for Svanens krav

Lisensinnehaveren skal kunne fremvise kopi av søknaden samt fakta- og beregningsunderlag (inklusive testrapporter, dokument fra underleverandører og lignende) for den dokumentasjon som sendes inn i forbindelse med søknaden.

Kontrolleres på stedet.

K30 Bil- og båtpleiemidlenes kvalitet

Lisensinnehaveren skal garantere at kvaliteten i produksjonen av det Svanemerkede produktet ikke forringes under lisensens gyldighetstid.

Rutiner for å sammenfatte og ved behov redegjøre for reklamasjoner/klager vedrørende kvaliteten på de Svanemerkede bil- og båtpleiemidlene.

K31 Planlagte endringer

Planlagte endringer som påvirker Svanens krav skal skriftlig meddeles Nordisk Miljømerking.

Rutiner som viser hvordan planlagte endringer håndteres.

K32 Uforutsette avvik

Uforutsette avvik som påvirker Svanens krav skal skriftlig rapporteres til Nordisk Miljømerking samt journalføres.

Rutiner som viser hvordan uforutsette avvik håndteres.

K33 Sporbarhet

Lisensinnehaveren skal ha sporbarhet på det Svanemerkte bil- eller båtpleiemiddelet i produksjonen.

- Beskrivelse/rutiner for hvordan kravet oppfylles.

K34 Retursystem

Relevante nasjonale regler, lover og/eller bransjeavtaler vedrørende retursystem for produkter og emballasje skal oppfylles i de nordiske land der de Svanemerkede produktene markedsføres.

- Erklæring fra søkeren om hvilke returodninger selskapet har avtale med vedrørende gjenvinning/håndtering.

K35 Markedsføring

Markedsføring av Svanemerkede bil- og båtpleiemidler skal skje i henhold til "Regler for nordisk miljømerking".

- Utfylt og undertegnet bilag 6.

Markedsføring

Miljømerket Svanen er et varemerke med stor kjennskap og høy troverdighet i norden. Det Svanemerkede produktet kan markedsføres med Svanemerket så lenge lisensen er gyldig.

Merket skal plasseres slik at det ikke oppstår tvil om hva som menes med merkingen og slik at det fremgår at bil- eller båtpleiemiddelet er miljømerket.

Øvrige regler for markedsføring finnes i "Regler for nordisk miljømerking."

Svanemerkets utformning

Svanemerket er utformet på følgende måte:

licensnummer

Det skal fremgå at produktet er et bil- eller båtpleiemiddel. Svanemerket skal ha én av følgende undertekster: "Bilpleiemiddel" eller "Båtpleiemiddel". Dersom en annen tekst benyttes, så skal Nordisk Miljømerking godkjenne denne i forkant.

Hver lisens får et unikt sekssifret lisensnummer som skal brukes sammen med merket.

Det kan leses mer om merkets utformning i "Regler for nordisk miljømærkning" 12. desember 2001 eller senere versjoner.

Etterkontroll

Nordisk Miljømerking kan kontrollere at produktet oppfyller Svanens krav også etter at lisensen er gitt/bevilget. Det kan f.eks. skje ved besøk på stedet eller stikkprøvekontroll.

Hvis det viser seg at produktet ikke oppfyller kravene, kan lisensen trekkes tilbake.

Det kan også tas stikkprøver i handelen/butikker og utføres analyser av et upartisk laboratorium. Dersom kravene ikke oppfylles kan Nordisk Miljømerking kreve at lisensinnehaveren betaler analysekostnadene.

Hvor lenge gjelder lisensen

Nordisk Miljømerking vedtok kriteriene for bil- og båtpleiemidler dd. mm 2007 og de gjelder til og med dd. mm 2010/2012.

Miljømerkingslisensen er gyldig så lenge gjeldende kriterier oppfylles og inntil kriteriene utgår. Kriteriene kan forlenges eller justeres. I de tilfeller vil lisensen forlenges automatisk og lisensinnehaveren vil bli orientert.

Senest 1 år før kriteriene utgår/utløpsdato skal Nordisk Miljømerkingsnemnd meddele hvilke kriterier som gjelder etter kriterienes siste gyldighetsdato. Lisensinnehaveren vil da få mulighet til å fornye lisensen/tilbys da muligheten til å forlenge lisensen.

Bilag 1

Beskrivelse av produktet (K1)

Gjelder produktet/produktsystemet med følgende navn:

Bilpleiemiddel:
Båtpleiemiddel:
Produsent:
Leverandør/importør:

Produktet er beregnet for:

- profesjonell bruk
- forbrukere (selges direkte til forbrukere)

Produktet/produktene kan anvendes i følgende type vaskeanlegg:

- automatisk børstevask
- automatisk høytrykkvask
- manuell vask
- kombivask
- annen vask _____

Produktet/produktsystemet brukes til:

- personbilvask
- lastebilvask
- båtvaske
- annen vask _____

Dosering (g/liter bruksløsning): _____

Erklæringen er fylt ut av:

Bedriftens navn:	
Adresse:	
Kontaktperson:	Telefon:
e-mail:	

Opplysningene baseres seg på erfaring fra følgende virksomhet:

By/sted:	Dato:
Underskrift:	

Ved endringer i produktets sammensetning skal det sendes en ny erklæring til Nordisk Miljømerking.

Bilag 2

Erklæringer

Nedenforstående erklæring kan brukes av søker ved søknad om lisens til Svanemerking av bil- og båtpleiemidler.

Erklæringen gjelder produktet med følgende navn:

Bilpleiemiddel / båtpleiemiddel:
Produsent:
Leverandør/importør:

Er produktet tilsatt stoffer merket R50, R50/53, R51/53 eller R52/53 **(K4)**?

Ja Nei

Dersom Ja, angi hvilke stoffer, mengde og klassifisering:

.....

Inneholder produktet stoffer som er klassifisert kraftfremkallende (Carc), mutagene (Mut) eller reproduksjonsskadelige (Rep) **(K7)**?

Ja Nei

Inneholder produktet halogenerte og/eller aromatiske, organiske løsningsmidler **(K9/K18)**?

Ja Nei

Inneholder produktet fargestoffer **(K9)**?
(gjelder ikke for profesjonelle produkter og spylevæsker)

Ja Nei

Erklæringen er fylt ut av:

Bedriftens navn:	
Adresse:	
Kontaktperson:	Telefon:
e-mail:	

Ved endringer i produktets sammensetning skal det sendes en ny erklæring til Nordisk Miljømerking.

Bilag 3

Beregning av flyktige organiske stoffer (K12)

Nedenforstående erklæring kan brukes av søker ved søknad om lisens til Svanemerking av bil- og båtpleiemidler.

Erklæringen gjelder produktet med følgende navn:

Bilpleiemiddel / båtpleiemiddel:
Produsent:
Leverandør/importør:

Produktet kan kun inneholde en begrenset mengde flyktige organiske stoffer (VOC) som bidrar til dannelsen av fotokjemisk smog (POCP).

For løsningsmidler som ikke står på listen kan POCP-verdier fra utførte tester ligge til grunn for beregning av tillatt innhold av VOC, eller "worst case" for VOC-gruppen kan benyttes. Listen nedenfor er ikke ensbetydende med godkjente stoffer i svanemerkede produkter.

Beregningene er basert på UMIP2003 metoden fra LCA Center i Danmark. Tallen i tabellen er hentet fra "the British trajectory model).

Alkaner	0,4 +/-0,1 (worst case = 0,5)	Alkener	0,5+/- 0,2
Metan	0,007 ¹	Etylen	1,0
Etan	0,1	Propylen	0,6
Propan	0,5	1-buten	0,5
n-butan	0,5	2-buten (trans)	0,4
i-butan	0,4	2-penten (trans)	0,4
n-pentan	0,3	2-metylbut-1-en	0,2
i-pentan	0,3	2-metylbut-2-en	0,5
n-heksan	0,5	3-metylbut-1-en	0,5
2-metylpentan	0,5	Isobuten	0,6
3-metylpentan	0,4	Isopren	0,6
2,2-dimetyl-butan	0,3 ¹	Alkyner	0,4
2,3-dimetyl-butan	0,4 ¹	Acetylen	0,4
n-heptan	0,5	Aromater	
2-metylheksan	0,5 ¹	benzen	0,4
3-metylheksan	0,5 ¹	toluen	0,5
n-oktan	0,5	o-xylen	0,2
2-metylheptan	0,5	m-xylen	0,5
n-nonan	0,4	p-xylen	0,5
2-metyloktan	0,5	etylbenzen	0,5
n-dekan	0,4	1,2,3-trimetylbenzen	0,3
2-metylnonan	0,4		
n-undekan	0,4		

n-dodekan	0,3	1,2,4-trimetylbenzen	0,3
metylsyklo-heksan	0,5	1,3,5-trimetylbenzen	0,3
		o-etyltoluen	0,4
		m-etyltoluen	0,4
Aldehyder	0,3 +/- 0,2	p-etyltoluen	0,4
formaldehyd	0,3	n-propylbenzen	0,5
acetaldehyd	0,2	isopropylbenzen	0,5
propionaldehyd	0,2		
butyraldehyd	0,2	Alkoholer	0,2 +/- 0,02
isobutyraldehyd	0,3	metanol	0,2
valeraldehyd	0,3	etanol	0,2
acrolein	0,8	isopropanol	0,2
benzaldehyd	-	butanol	0,2
		isobutanol	0,3
Ketoner	0,2 +/- 0,1	butan-2-diol	0,3
aceton	0,1		
metyl etyl keton	0,2	Kloralkaner	0,01 +/- 0,01
metyl i-butyl keton	0,3	metylenklorid	0,02
		kloroform	0,004
Etere	0,4 +/- 0,1	metyl kloroform	0,002
dimetyl eter	0,3		
propylene glycolmetyleter	0,5	Kloralkener	0,2 +/- 0,3
		trikloretylen	0,1
Estere	0,2 +/- 0,1	tetrakloretylen	0,01
metyl acetat	0,1	allyl klorid	0,5
etyl acetat	0,3		
isopropylacetat	0,2 ¹		
n-butyl acetat	0,3		
isobutyl acetat	0,4		
propylene glycol metyleter acetat	0,2		

¹ Tall fra "the British trajectory model (i.e. higher NOx concentration) (Derwnt, R.G., and Je.....)

Erklæringen er fyllt ut av:

Bedriftens navn:	
Adresse:	
Kontaktperson:	Telefon:
e-mail:	

Ved endringer i produktets sammensetning skal det sendes en ny erklæring til Nordisk Miljømerking.

Bilag 4

Fargestoffer i profesjonelle produkter (K14)

Nedenforstående erklæring kan brukes av søker ved søknad om lisens til Svanemerking av bil- og båtpleiemidler.

Erklæringen gjelder fargestoffer i produktet med følgende navn:

Bilpleiemiddel / båtpleiemiddel:
Produsent:
Leverandør/importør:

Inneholder produktet farger? Ja Nei

Inneholder produktet pigmenter basert på tungmetaller, aluminium eller kopper? Ja Nei

Farger som inngår i produktet som ingrediens eller en råvare skal være godkjent for bruk i næringsmidler det nordiske landet produktet selges i.

Angivelse av E-nummer: _____

Erklæringen er fylt ut av:

Bedriftens navn:	
Adresse:	
Kontaktperson:	Telefon:
e-mail:	

Ved endringer i produktets sammensetning skal det sendes en ny erklæring til Nordisk Miljømerking.

Bilag 5

Effektivitet (K25)

For å vise produktets funksjon/effektivitet stilles følgende krav til metoden søkeren velger for å dokumentere dette:

- 1) Metoden skal være representativ for hvordan produktet brukes i virkeligheten. Det betyr at smuss, vaskeobjekt, vanntemperatur, anvendt mengde produkt, virkningstid, mekanisk bearbeiding etc skal tilvare de forholdene som produktet er beregnet å anvendes under.
- 2) Produktet skal i testmetoden sammenlignes med et tilsvarende produkt som allerede er etablert på markedet. Det er viktig at produkter innenfor samme kategori sammenlignes med hverandre slik at ikke vannbaserte produkter sammenlignes med løsningsmiddelbaserte produkter, og avfettingsmiddel sammenlignes med shampo etc.
- 3) Produktet skal testes i den konsentrasjonen som står anbefalt på etiketten/emballasjen.
- 4) Resultatet skal bedømmes visuelt og/eller måles med instrument.
- 5) Miljømerkingsssekretariatet skal godkjenne testmetoden og gis mulighet til å observere når testen gjennomføres.

For polerende produkter finnes det standardiserte tester blant annet ASTM D 4955-89 "Standard Practice for Field Evaluation of Automotive Polish".

For produkter til profesjonelt bruk kan man styrke funksjonen med erklæring fra bruker i henhold til opplysningene gitt nedenfor. Dette gjelder også for produkter beregnet for konsumentbruk eller profesjonelt bruk.

Gjelder produktet/produktssystemet med følgende navn:

Bilpleiemiddel:
Båtpleiemiddel:
Produsent:
Leverandør/importør:

Produktet er beregnet for:

- profesjonell bruk
- forbrukere (selges direkte til forbrukere)

Produktet/produktene kan anvendes i følgende type vaskeanlegg:

- automatisk børstevask
- automatisk høytrykkvask
- manuell vask
- kombivask
- annen vask _____

Bilag 6

Markedsføring av Svanemerkede bil- og båtpleiemidler (K35)

Vi bekrefter hermed at vi kjenner til reglene for bruk av det nordiske miljømerket Svanen i henhold til "Regler for nordisk miljømerking" og vi forsikrer at markedsføringen av det svanemerkede bil- eller båtpleiemiddelet skal gjennomføres i henhold til disse regler.

Vi bekrefter også at vi har kjennskap til innholdet i kriteriene for Svanemerking av bil- og båtpleiemidler.

Vi forsikrer at de innen vårt foretak som markedsfører de Svanemerkede bil- og båtpleiemidlene skal informeres om kriteriene for Svanemerking av bil- og båtpleiemidler samt "Regler for nordisk miljømerking" 12. desember 2001 eller senere versjoner.

Erklæringen er fylt ut av:

Bedriftens navn:	
Adresse:	
Markedsføringsansvarlig:	Telefon:
Kontaktperson:	Telefon:
Sted:	Dato:
e-mail:	

Ved skifte av personale skal en ny bekreftelse sendes til miljømerkingsorganisasjonen

Bilag 7

Analyser og kontroll

Prøvetakingen skal utføres slik at prøvene blir representative. Analyaselaboratoriet og/eller testinstituttet skal være upartiske og kompetente. Rådata skal finnes tilgjengelig for kontroll av miljømerkingsorganisasjonen.

Analyaselaboratoriet skal oppfylle de almene kravene i EN 45001 eller ha en offisielt GLP-godkjenning (gjelder kun laboratorier for kjemiske analyser).

Søkeren står selv for dokumentasjons- og analysekostnadene.

Produsentens laboratorium kan godkjennes for å gjennomføre analyser og prøver dersom analyser og prøvetaking omfattes av kvalitetssystem ISO 9001 eller ISO 9002.

1 Økotoxikologiske testmetoder

Internasjonale testmetoder (OECD Guidelines for Testing of Chemicals, ISBN 92-64-1222144) eller tilsvarende metoder skal anvendes for dokumentasjon. Dersom tilsvarende metoder anvendes må disse vurderes av en uavhengig instans for å sikre at også resultatene er likeverdige. De relevante testmetodene som skal brukes en angitt nedenfor.

2 Akutt akvatisk toksisitet

For akutt akvatisk toksisitet benyttes tesmetode nr. 201, 202 og 203 i OECD Guideline for testing of chemicals (ISBN 92-64-1222144) eller andre tilsvarende metoder.

3 Bioakkumulering

For å få en forståelse om et stoff sin evne til å akkumuleres i organismer kan biokonsentrasjonsfaktor (BCF) for fisk eller fordelingsfaktoren oktanol/vann (P_{OW} eller K_{OW}) bestemmes.

Noen av følgende metoder skal ligge til grunn for bedømmingen: OECD 107, 117 eller 305, og klassifiseringen skjer i henhold til følgende:

Klassifisering	OECD 107 eller 117	OECD 305
Ikke bioakkumulerbar	$\log K_{ow} < 3,0$	$BCF < 100$
Bioakkumulerbar	$\log K_{ow} \geq 3,0$	$BCF \geq 100$

Dersom stoffets løselighet i n-oktanol er minst 1000 ganger større enn i vann ($\log POW > 3$) anses stoffet å være bioakkumulervart om ikke annet er påvist (OECD testanvisninger 107 eller 117). Et slikt emnes biologiske akkumulervarhet kan testes på fisk i henhold til OECDs testanvisninger 305 A-E. Dersom stoffets biologiske konsentrasjonsfaktor (BCF) er 100 eller mer anses stoffet å være bioakkumulervart.

OECD testanvisning 107 er ikke anvendbar for overflateaktive komponenter som har både fett- og vannløselige egenskaper. For slike komponenter må det vises, med stor grad av sikkerhet utfra dagens viten, at komponentene eller deres nedbrytningsprodukter ikke utgjør noen langtids- eller forsinket fare for organismene i vannmiljøet.

4 Aerob nedbrytbarhet

For å bestemme om et organisk stoff er lett nedbrytbart anvendes testmetodene 301 A-F i OECD Guidelines. Dersom andre mekanismer enn biologisk nedbrytning forekommer kan slike data redegjøres for.

Testmetodene 301 A-F for bestemmelse av biologisk lett nedbrytbarhet (ready biodegradability) er standardiserte tester med begrensede muligheter for biologisk nedbrytning og begrenset testtid (28 døgn). Kjemiske stoffer, som i henhold til disse tester bestemmes å være lett nedbrytbare, antas også å brytes ned hurtig i naturen.

Grenseverdiene for om et stoff skal klassifiseres som lett aerobt nedbrytbart fremgår av følgende tabell:

Klassifisering	Tesmetoder	BOD eller CO ₂	DOC
Lett nedbrytbar	301 A-F	≥ 60%	≥ 70%

5 Anaerob nedbrytbarhet

Anaerob nedbrytbarhet kan testes i henhold til ISO 11734, ECETOC nr 28 (juni 1988) eller annen vitenskapelig godkjent metode. For at et stoff skal betraktes som anaerobt nedbrytbart i ISO-testen kreves > 60% mineralisering.

Stoffer som ikke er tensider og som ikke finnes i DID-listen kan unntas fra krav om anaerob nedbrytbarhet om de er:

- lett aerobt nedbrytbare og har lav adsorpsjon (A<25 %) eller
- lett aerobt nedbrytbare og har høy desorpsjon (D>25 %) eller
- lett aerobt nedbrytbare og ikke potensielt bioakkumulerbar

For bestemmelse av adsorpsjon/desorpsjon anvendes metode 106 i OECD Guidelines eller ISO CD 18749 "Water quality – Adsorption of substances on activated sludge"

6 DID-listen

DID-listen er en felles liste for EUs miljømerking og Nordisk Miljømerking. Listen er utarbeidet i samarbeid med interessenter fra både forbruker- og miljøorganisasjoner og industrien, og inneholder informasjon om giftighet og nedbrytbarhet for en rekke stoffer som kan tenkes anvendt til produkter innenfor det kjemisk/tekniske område. Stoffene som finnes på DID-listen er ikke et uttrykk for hvilke stoffer som finnes i miljømerkede produkter.

DID-listen kan ikke anvendes til dokumentasjon for toksisitet av de enkelte stoffer i forbindelse med klassifiseringsreglene. Her skal opplysninger fra sikkerhetsdatablad, litteratur eller råvareprodusent anvendes.

Den separate DID-liste kan rekvireres hos miljømerkeorganisasjonen eller via de respektive lands hjemmesider, se side 2.

For disse kriterier gjelder DID-listen som er vedtatt i juni 2004 eller senere versjoner.

7 Unntak fra krav til analyser

Følgende stoffer kan unntas fra krav til analyser av akvatisk toksisitet, biologisk nedbrytbarhet og bioakkumulerbarhet.

- Stoffer med kort livslengde (< 1 h for analyse av potensiell bioakkumulerbarhet og < 24 h for øvrige tester). Nedbrytningsproduktene analyseres ved behov.
- Kjente miljøfarlige stoffer som står på myndighetenes lister.
- Stoffer som man ved hjelp av vitenskapelige referanser og resonnement kan dra sluttsats som er i analogi med testede stoffer.
- Høymolekylære stoffer (molekylvekt > 700, minste beregnede diameter > 9,5 Å eller lengde > 5,5 nm) unntas fra kravet til testing av bioakkumulerbarhet.